

ud deler. Naar jeg alligevel har taget Ordet, er det, fordi det ærede Medlem Hr. Holger Andersen har talt flere Gange under denne Debat, og fordi jeg ikke ønsker, at der kun skal lyde Røster fra den Kant nede fra de sønderjydske Landsdele. Jeg vilde ikke have, at man skulde faa den Opfattelse i det øvrige Land, at vi dernede alle var Tilhængere af det, man herhjemme plejer at kalde et effektivt Forsvar. Nu er det ikke min Mening at polemisere direkte imod det, det ærede Medlem Hr. Holger Andersen sagde, for det bevægede sig jo udelukkende i folkeretlige Betragtninger, og jeg bryder mig ikke om at følge det ærede Medlem paa den Vej. Paa det Punkt er jeg fuldstændig enig med det ærede Medlem Hr. H. P. Hansen (Nørremølle), at man har maaske lagt for megen Vægt paa denne den formelle Side af Sagen. Det er min Overbevisning, at disse Betragtninger ikke kan være de afgørende for vor Stilling til de foreliggende Lovforslag.

Saa er der en anden Ting, som maaske ogsaa vilde have faaet mig til at melde mig i Debatten, selv om jeg ikke havde gjort det af den Grund, jeg først har nævnt, og det var en Udtalelse af det ærede Medlem Hr. Hans Jacob Sørensen om, hvordan han i sin Ungdom egentlig havde været en Tilhænger af det ærede Medlem Hr. P. Munchs Tanker, men at han under den rige Lejlighed, han under sin Indkaldelse til Sikringsstyrken havde haft til at erhverve sig Indsigt i Forsvarsspørgsmaalet, var kommet til en anden Anskuelse. Nu har jeg for mit Vedkommende ikke haft Lejlighed til som indkaldt til den danske Sikringsstyrke under Krigen at skaffe mig de Informationer, som det ærede Medlem Hr. Hans Jacob Sørensen har kunnet, men jeg har jo paa anden Maade haft Lejlighed til at se lidt af, hvad Krig er, og jeg maa sige, at min Udvikling er gaaet i ganske modsat Retning. Jeg var — jeg kan godt sige lige indtil 1914 —, hvad man den Gang herhjemme kaldte Forsvarsvæn. Jeg troede paa Københavns Befæstning, jeg troede paa de saakaldte militære sagkyndiges Udtalelser om dens Værdi, og derfor var jeg en afgjort Tilhænger af den. Men saa kom Verdenskrigen, og jeg blev indkaldt. Den tredie Mobiliseringsdag maatte jeg møde. Kort efter blev jeg sendt ud til Fronten, og dér fik jeg Lejlighed til at anstille forskellige Betragtninger. For det første fik jeg jo rig Lejlighed til at se, hvordan Krig virkede. Jeg vil ikke gerne give en lang Skildring af de Oplevelser, jeg havde inde i Belgien i den første Tid, hvor Blod og Røg og Brand var det, vi havde i Næsen

til Stadighed. Jeg tænker ikke, det er nødvendigt at give en saadan Skildring herhjemme, jeg tror, at det er rigtigt, naar der fra alle Sider siges, at man har Afsky for Krigen. Og det vilde jo ogsaa være underligt, hvis det var anderledes. Naar man har set, hvad Krig er, hvilke Ulykker den medfører, hvilken Korruption, hvilken Nedgang i Moralen, hvilken Virkning den har baade udadtil og indadtil, saa maatte det være underligt, hvis men endnu kunde have Lyst til „en rask, lille Krig“ for at bruge et Udtryk, som var ret gængs i Tyskland før 1914. Men jeg vil dog kun lige sige, at jeg tror, man skal tale med en lille Smule større Varsomhed, end det her er sket, om at ofre sine Sønner. Jeg sigter her til en Udtalelse af det ærede Medlem Fru Hauschultz, hvori hun sagde; at Kvinderne var villige til at ofre deres Sønner. Jeg ved ikke, hvor mange Sønner det ærede Medlem Fru Hauschultz har, og hvor mange der derfor kan være Tale om at ofre for hendes Vedkommende, men jeg vil sige til det ærede Medlem: Hvis De havde levet nede hos os under Krigen, hvis De havde set, hvilke Ulykker der brød ind over Familierne, saa tror jeg dog, at De vilde have talt med en lille Smule større Varsomhed om at bringe et saadant Offer. Dermed er ikke sagt, at jeg ikke tror, at de danske Mødre vilde være villige til at bringe dette det tungeste af alle Ofre, hvis de troede, at vort Folks Velfærd beroede derpaa. Men naar Sagen ligger saadan, at en meget stor Del af de danske Mødre — hvor mange eller hvor faa vil kun en Folkeafstemning kunne vise — mener, at disse Blodofre eventuelt bringes til ingen Verdens Nytte, at de maaske ikke alene ikke er til Gavn, men til Skade for vort Folk, saa synes jeg, man skal være lidt varsom med at forlange dette Offer af danske Mødre, som ikke bringer det ud fra den Overbevisning, at det er nødvendigt. Man skal være varsom med ved Hjælp af den saakaldte almindelige Værnepligt at tvinge danske Mødre til at bringe dette Offer, skønt de selv tror, at dette Offer ikke gavner, men maaske kunde skade vort Land. Jeg vil ikke trætte Dem med mange Eksempler paa de Ulykker, der brød ind over Familierne under Krigen, men blot nævne et enkelt lille Træk, som viser, hvad det vil sige at miste sine Sønner. Jeg vil ikke tage det fra Nordslesvig, men nede fra Berlin. Jeg husker, at jeg under en af de første korte Samlinger, jeg var til i den preussiske Landdag under Krigen, en Morgen, da jeg gik ind i Landdagsbygningen,